

Ilona Cered, Tóth Ilona Mátraszéle, Galambosi Sándor Dorogháza, Balázs Ferencné Vizslás, Banos János Ecesg, Sándor István Tar, Lerner Béláné Szarvasgede.

Pest megye: Kocsis Lajosné Alberti-Irsa, Fogarassy Mihály Píllsvörösvár, Bariha Odórné Dunakeszi, Melnikov Vladimírné Domonyi, Ruda Lajosné Píllscsaba.

Somogy megye: Tuli Géza Szöllősgyörök, Császár Rózsa Balatonszárszó, Lóka József Öreglak, Venczel Miklósné Ba'atonboglár, Konkoly Irén Balatonlelle, Szekeres Zoltán Mernye, Prebanics Katalin Somogyszil, Kis Fonai Gyula Fonó, Rostás Lászlóné Nagyhajom, Papp Lajos Kőkút, Nagy József Csombárd, Hinkel Károly Szabadi, Császka Lajos Igal, Csordás Sándor Gige, Gelencsér Sándor Nagyberki, Simon Károlyné Marcall, Sipos Lajos Toponár, Zóka János Böhönye.

Szabolcs-Szatmár megye: Somogyi Józsefné Tiszadada, Kapusi Margit Tiszaeszlar, Tomori Vilma Fehérgyarmat, Nagy Béla Jánkmajtis, Szabó Ferenc Tunyogmatocs, Hegedüs Gábor Ökörítőfülpös, Molnár Tivadár Mezőladány, Tóth István Jánkmajtis, Cseke Gábor Papos, Enyedi István Nyírbátor, Mikó Józsefné Sóstóhegy.

Szolnok megye: Balog Károly Kengyel, Szalai Sándor Tiszapüspöki, Vadász Tivadarné Tiszatényő, Prisztóka Ferenc Tiszaszőlős, Bohács Eszter Tiszaderzs, Molnár József Tiszaörvény, Fagyal Imréné Abádszalók, Lakatos Etelka Tomajmonostora, Nyitrai Sándorné Kenderes, Gedai Magdolna Jásztelek, Lakatos Jánosné Jásziakóhalma, Papp László JászténySZaru, Csiki Istvánné Jászorokszállás, Muhorai Lajos Jászalsószentgyörgy, Székács Istvánné Tiszaótvár, Hir János Cibakháza, Maródi Gézáné Zagyarérek, Mátyus István városi könyvtáros, Karcag, Csipő Gizella városi könyvtáros Kisújszállás.

Tolna megye: Farkas János Kisvejke, Ponya

László Závod, Révész Etelka Mórág, Gáspár József Majos, Szász Ferenc Bonyhád.

Vas megye: Takács Anna Csáákánydorozsló, Dезде Julianna Egyházaradóc, Hegyi Ernő Kiskarakos, Gyurányi Zsuzsanna Vádasd, Lukinich Andorné Gércse, Mándli Gyuláné Nemesböd, Hábetler István Felsőcsatár, BellémcS Amália Pornóapáti, Cseh Németh Józsefné Püspökmalinári, Krajczár József Torony, Szabó Rezső Dozmat, Kebelei Samuné Bük, Mikolics Rozália Söpie, Novák Szabina Szemenye, Foki Katalin Tanakajd, Gaál Ilona Olmód, Herényi József Közegszerdahely, Németh László Közegdorozsló.

Veszprém megye: Gógös Árpád Talitándörög, Verrasztó Miklós Karmacs, Fonnyad Benedek Héviz, Nyiró Lajos Mindszentkálá, Oláh Erzsébet Berhida, Vigh Károly Gyulafrátói, Steixner István Akali, Bertalan Pál Mentshely, Schumacher Károly Vászoly, Fehér Jenőné Nagygyimót, Varga Etelka Mezőlak, Végh Dániel Dáka, Fazekas Sándor Somlóvásárhely, Aczél Ilona Kislód, Kiss Ernő Csabrendek, Kelemen Béla Dabronc, Szalai József Sződ.

Zala megye: Simonffy Elvira Bocföldre, Varga Jenő Tófej, Péteri László Zalaistvánd, Harmath Zsigmondné Zalahashágy, Kiss Teréz, Felsőbagod, Simon Lajos Csáford, Farkas Margit Pakod, Pados Emma Pölöske, Mészáros Irén Kallósd, Pendli Erzsébet Bókaháza, Kiss Ella Nemesnép, Horváth Vilmos Bódeháza, Nagy Gyula Kerkakutas, Tamása András Csömödér, Tóth Lajos Kerkáfalva, Horváth Margit Kehida, Függe Tiborné Mumor, Domján Jánosné Zalaszabar, Marton Valéria Galambok, Németh Ferenc Nagyrada, Nyíri Gézáné Nagykanizsa, városi kórház, Seiber János Gelsesziget, Szabó Mária Börzönce, Táncos Józsefné Belezna.

(A kitüntetett könyvtárosok névsorát legközelebbi számunkban folytatjuk.)

LEVELEZŐINK ÍRJÁK

A KÖNYVTÁROS szeptemberi számától kezdve új rovattal bővül. Megindítjuk a **Kérdezz—Felelek** rovatot. Itt adunk majd választ olvasóinknak minden, a könyvtárüggyel, a könyvtárosi munkával kapcsolatos kérdésre. Kérjük olvasóinkat, forduljanak szerkesztőségünkhöz problémáikkal.

KÖNYVÁLLOMÁSOK MUNKAJAROL

Mindig nagy figyelemmel olvasom A KÖNYVTÁROS-t és sokszor kapok gyakorlati útmutatást cikkeiből és a »Levelezőink írják« rovat beszámolóiból. Szeretném, ha az én tapasztalataim is segítenék könyvtáros társaimat. A XXII. kerület nagykiterjedésű: Budafok, Budatétény, Baross Gábor-telep és Nagytétény tartozik hozzá. Már ez magában meghatározza könyvtári fiókunk területi munkáját. A terület nagysága szükség-szerűen megköveteli könyvállomások fenntartását és azok számának gyarapítását. A mi fiókunknak oddig hat könyvállomása van. Bár könyvtárunk Budafok forgalmas és sűrűn lakott részén van, mégis távol esik a budatétényi, nagytétényi vagy a Baross Gábor-telepi lakóktól. A lakosság ezért a kerületi tanácsbeszámoló alkalmával

kérte, hogy létesítsünk könyvtárakat náluk. Mi szívesen eleget tettünk a kívánságnak és 450—600 kötetes állomásokat létesítettünk. Hármhat MNDSZ helyiségekben, kettőt általános iskolákban és egyet a nagytétényi kultúrotthonban állítottunk fel.

Azóta tapasztaltuk, hogy bár az általános iskolákban lévő könyvállomások jól működnek, mégsem teljesíthetik megfelelően rendeltetésüket, mert az olvasótábor tagjai főleg csak gyermekek. Az általános iskolákból tehát elhoztuk a könyvanyagot és például Budatétényben, a Kultúrparkban (az MSZT helyiségében) nyitottunk új állomást. Itt az MSZT-nek már korábban is volt könyvtára — kb. tíz olvasóval. Ez a könyvállomás központi helyen van, és így sokkal látogatottabb lehet, mert egyrészt a felnőttek sokkal szívesebben járnak a Kultúrparkba, másrészt a könyvanyagot egyesítettük az MSZT és az MNDSZ könyveivel és így több könyv áll az olvasók rendelkezésére. Az eredmény nem maradt el. Míg az egyesítés előtt az iskolai Szabó Ervin-állomás 240 kötetet 160-an olvasták, az MNDSZ 30 kötetét 12-en, az MSZT 200 kötetét tizen (összesen 470 kötetet 182-en), az egyesítés óta a 700 kötetre növelt könyvállományt 410-en használják. Ez a példa azt bizonyítja, hogy az olvasók szívesebben mennek a nagyobb könyvállománnyal bíró könyvállomásra, mint a 30—100 kötetes könyvtárakba. Az egyesített, nagyobb állomás több olvasót lát el, mint három kisebb ugyanolyan anyaggal. Másik nagy könyvállomásunkon, amely a nagytétényi kultúrotthonban van, a gyakorlat és szomorú tapasztalat bizonyította be, mennyire igazra volt Gerő Gyula elvtársnak, amikor A KÖNYVTÁROS márciusi számában felhívta a figyelmet a népkönyvtárosok

helyettesítésének kérdésére. A múlt évben a Kultúroththonban gyakran elmaradt a könyvtári óra, ami aztán az olvasók lemorzsolódására vezetett. Tanultunk ebből az esetből és ma már állomásainkon minden könyvtárosnak van helyettese vagy olyan aktívja, aki szükség esetén helyettesíteni tudja. A könyvtár jó munkáját segíti elő az is, ha a lakosság ismeri, szereti könyvtárosát. Példa erre budatényi könyvtárosunk, aki széleskörű ismerettségének segítségével gyors ütemben növeli az olvasók számát.

Minden könyvtárosnak nehézséget okoz, ha nem ismeri eléggé a könyveket. Ezért három nagy állomásunk vezetőinek megrendeltük A KÖNYVTÁROS-t, hogy a folyóiratunkban megjelenő könyvismertetések növeljék tudásukat. Természetesen a lap löbbi rovata is nagy segítségükre lehet a gyakorlatban. Segítettük munkájukat azzal is, hogy meghívtuk őket könyvtárunk és a XXII. ker. Tanács Népművelési osztálya által rendezett nyolchetes könyvtáriskolára. Az itt hallgatott elméleti és gyakorlati előadások nemcsak tudásukat növelték, de távolat nyitottak könyvtárunk és saját maguk fejlődésének. Gyakorlati segítséget adtunk azáltal, hogy minden állomásunkon bevezettük a szakszervezeti kartonos kölcsönzési rendszert, ezzel megszüntettük a legkülönbözőbb kölcsönzési eljárásokat és egyszerűsítettük a könyvtárosok munkáját. Barabási Rezső elvtárs beszámolója alapján, a szovjet könyvtárak mintájára, mi is rendszeresítettük, hogy a fiók egyik dolgozója »állomásfelelős«. A budafoki fiókban én vagyok a felelős és a munkánk során szerzett tapasztalatokat foglaltam össze levelemben.

Gaál Jenőné,

a XXII. ker. Föv. Szabó Ervin fiókjának segédkönyvtárosa.

*

KÉPES AJÁNLÓ KATALÓGUSOKAT A GYERMEKKÖNYVTÁRAKNAK

A gyermekek kíváncsiságának inkább tárgya a katalógus, mint általában a felnőtt olvasóknak. Nyilván azért, mert a gyermek minden iránt érdeklődik. Eppen ez teszi lehetővé, hogy az igazi olvasót a gyermekből neveljük. A gyermekkönyvtárosnak arra kell törekednie, hogy — hiszen ma már minden megyei könyvtárban és sok járási könyvtárban is van gyermekkönyvtár — mindazonoknak a segédeszközöknek a használatát biztosítsa, melyek később a felnőtt olvasót a könyvtárban eligazítják, tájékozódását megkönnyítik. Ilyen elsősorban a katalógus, még inkább az ajánló katalógus. Kérdezhetnénk, hogy milyen legyen a gyermekek ajánló katalógusa. Valamennyi gyermekkönyvtár azt válaszolná erre: illusztrált legyen, a szöveget jól sikerült, esztétikai szempontból is kielégítő képek magyarázzák, amelyek mint a katalóguscédula kis díszel, egyben a gyermek képzelő erejét még a könyv elolvasása előtt foglalkoztatják. A képes ajánló katalógusok előállítására újítást javasolunk, amely csekély költséggel lehetővé tenné előállításukat. Az Ifjúsági Könyvkiadó kiadványait általában illusztrációkkal készíti és gyermekkönyvtáraink a műveknek majdnem száz százalékát megszerzik. Amennyiben ajánló katalógusokat készítenek e művekhez, illusztrálásukra egyben alkalmas volna ugyanaz a képanyag, amely az eredeti művet díszíti. Az illusztráció kliséit tehát fel lehetne használni az ajánló katalógusok illusztrálásához. Jelen esetben az Ifjúsági Könyvkiadó megállapodás szerinti nagyságban készült katalóguslapokra (pl. 20×12,5 cm) megrendelés szerinti mennyiségben, a könyvek előállításával egyidőben, rányomná a legszebb képeket és ezeket a képeskatalógus cédulákra kerülne rá később a könyvtáros által készített ajánlási szöveg. Gyermekkönyvtáraink ily módon fillérekért szépen illusztrált ajánló katalógushoz juthatnának.

Dezsényi Béláné,

a Népkönyvtári Központ munkatársa.

MEGYEI KÖNYVTÁR — FELELŐS VEZETŐ NÉLKÜL

Nem végezhetünk megfelelő munkát népkönyvtárainkkal és járási könyvtárainkkal kapcsolatban és más tekintetben sem érthetjük el a kívánt eredményt. Ennek legfőbb oka az, hogy nincs felelős könyvtárvezetőnk. Az induláskor ideiglenesen megbízott elvtársnő egy hónap elteltével áthelyezték Makóra járási könyvtárunknak és mindmáig nincs utódja. Így az a furcsa helyzet keletkezett, hogy a három járási könyvtárvezető közül kettő a Pedagógiai Főiskola másodikos levelező hallgatója, a harmadik pedig most végezte el az öthónapos könyvtáriskolát és ugyanakkor a megyei könyvtár dolgozói közül mindössze egynek van öthetes könyvtáros iskolai végzettsége, de úgyszólván semmi gyakorlata. Könyvtárunk többi dolgozójának pedig jóformán semmi előképzettség sincs. Hogyan adhat tehát a megyei könyvtár módszertani útmutatást a járási könyvtáraknak, mikor azok vezetői sokkal többet tudnak, mint a megyei könyvtár dolgozó? Noha mindegyikünknek van a könyvtári munka valamelyik ágában némi gyakorlata, de ahhoz, hogy ilyen sokrétű, nagy körültekintést és nagy tudást igénylő munkát a könyvtár módszeresen irányítsunk, arra becsülettel senki sem vállalkozhatik. Eppen akkor maradtunk magunkra — egy hónappal az indulás után — amikor az ideiglenes vezető sem találta még bele magát munkájába. A Népkönyvtári Központ idejében megtette javaslatát a könyvtárvezető kijelölésére, de a tanács nem intézkedik. Ugyancsak a tanács meg nem értésén múlik, hogy megyei könyvtárunknak megfelelő helyisége sincs, egy irodából, egy olvasóteremből, egy kölcsönzőhelyiségből és két raktárhelyiségből áll a könyvtárunk. A raktárból a régi, volt városi könyvtár anyagának tekintélyes részét le kellett hordani egy alsó épületrészbe és megfelelő hely híján a padlón kellett elhelyezni, hogy az új anyagnak helyet biztosíthassunk. A kölcsönző háromszög alakú, kb. 25 négyzetméter területű helyiség, egyik oldala csupa ablak, a másik csupa ajtó. Kölcsönzői szabad polcot sem állíthatunk fel, de nagyon nehéz helyszűke miatt az ifjúsági kölcsönzés is. Mégis igyekeztünk megtenni mindent, hogy javítsunk a helyzeten, meglátogattuk a népkönyvtárakat és elláttuk őket új anyaggal. A város területén könyvtárfiókokat létesítettünk és választási értekezletet tartottunk a népkönyvtárosok számára. Könyvismertéseket, mesedélleteket rendeztünk és népszerűsítettük a szovjet irodalom hatását a magyar irodalomra. Törekszünk a könyvállomány védelmére is, utána járunk az idejében be nem adott könyveknek. A könyvrongálás tekintetében az ifjúsági részlegben főleg az a baj, hogy az ifjúsági könyvek kereskedelmi kötése nagyon gyonge, alig tart egyetlen hónapig. Felhasználjuk A KÖNYVTÁROS-ban közölt »Így vitted el, így hoztad vissza« felirátú fényképet is, amit nagyon jónak találunk.

Bodrogi János,

a hódmezővásárhelyi Megyei Könyvtár dolgozója.

*

EGY KITONTETETT NÉPKÖNYVTÁROS A VALASZTÁSI MUNKÁJÁRÓL

Népkönyvtárunk nemcsak anyaggal látta el a népnevelőket a választások előkészítésére, hanem naponta tartott felolvasást számukra. Községünk öt szavazóhelyiségében rendeztünk könyvkiállítást és ugyanott könyvkölcsönzést is. Könyvtárunk a szavazás idején 85 könyvet kölcsönzött és 24 új olvasót szerzett az idősebb korosztályból. A bányatelepi könyvtárunk — kezdeményezésemre — ugyanakkor kiállítást rendezett az 5. körzetben, 26 könyvet kölcsönzött és öt új olvasót szerzett. E számok nem nagyok, de az elmosottak között — azt hiszem — számottevőek.

Meixner József,
csolnoki népkönyvtáros.

HÁROM NÉPKÖNYVTÁRAT PARTFOGOL EGY KITUNTETETT NÉPKÖNYVTÁROS

A választások előkészítési munkáján kívül — amellet, hogy áttesteltük könyvtárunk bútorait — népkönyvtárunk három népkönyvtár pártfogolását vállalta: Nagyfüged, Ludas és Adács községét. Férjem a járási könyvtár megbízásából megkötötte mindhárom könyvtárát. Nagyfügeden és Ludason elvégezte az elavult könyvek selejtezését. A párt, a tanács segítségével különösen Nagyfügeden mutatkozott meg. Mikszáth: Két választás Magyarországon című művét Szendrő Béla gyöngyösi tanár ismertette, utána olvasó-bált rendeztünk, amelynek bevételét új könyvek vásárlására, esetleg a megrongáltak bekötésére fordítjuk. Könyvtárunk olvasóinak száma 812.

Dán Gyuláné,
karácsondi népkönyvtáros.

*

AZ INOTAI NOVEMBER 7 ERŐMŰ ÜZEMÉBEN NINCS KÖNYVTÁRHELYISÉG

A dolgozók olvasókedve nagy, bizonyítja ezt, hogy üzemünk összes dolgozóinak 44 százaléka tagja a könyvtárnak és havonta 420—540 a kölcsönzött kötetek száma. A számoknál többet mond az, hogy dolgozóink nagy része a paraszti-vidékekről került a munkásosztályba. Jelenleg három tanfolyamunk van, mégis, ha egy kis szabad idejük van, szenvedéllyel olvasnak. Ezt azonban sok meggyőzés, mozgósítás után értem el. Felhasználtam plakátot, hangoshíradót, képi-állítást és minden lehetőséget más módszert. Nagy hiányosság azonban, hogy nincs könyvtárhelyiségünk, holott már hat hónapja küzdöm érte. Könyvtárunk a kis kultúrteremben van elhelyezve, amely legtöbbször foglalt. Hiba kifogásoltam ezt az ÜB elnöknél, azt felelte, hogy nincs helyiség a könyvtár számára. A másik hiba a pénzellátás terén mutatkozik, ebben az évben még csak 2000 forint értékű könyvet vásárolhattam és február óta egy fillért sem kaptam a könyvtár céljára. Helytelen az is, hogy az ÜB-elnök az üzem beszerzőjével akarja a könyveket Budapesten megvásároltatni, pedig ez a könyvtáros hivatása.

Szabó Gyula,
inotai üzemi könyvtáros.

*

ÚJ KÖNYVTÁROS — MEGJAVULT A KÖNYVTÁRI MUNKA

Morvaj Gyuláné, a nagykanizsai járási könyvtár vezetője tavaly cikket írt a KÖNYVTÁRAT-ba a zalaszabari népkönyvtárról. A cikk hatására leváltották a könyvtárost és azóta én vezetem községünk könyvtárát. A választások előkészítésében is azzal a módszerrel értünk el eredményt, amellyel megszerettettük a falu dolgozóit a könyveket és újságokat — könyvtári helyiség híján iskolánk egyik tantermében, a főfal előtt elhelyezett könyvszekrényben őrzöm a könyveket. Ösz óta iskolánk alsó tagozatának úttörői hozzák szét a könyveket és a kultúrterembe érkező újságokat. Ez a módszer azért szükséges, mert a dolgozók a munka után nem jönnek el

a könyvtárba. A tízperces szünetekben osztom ki a könyveket és újságokat, még az egyhetes sajtó-termékeket is szívesen olvassák, mert ma a lapok általános tájékoztatást és nevelő ismereteket közölnek. A választás előkészítésére időszzerű könyveket és újságokat küldtem ki és a dolgozók már azzal fogadták a népnevelőket: »Tudjuk, hogy nagy eseményre készülünk, azt is, hogy hova szavazzunk, mert eskénként olvassuk a könyvtárból küldött könyveket, újságokat.« Az úttörő pájtások azonban nemcsak szíveszik az olvasnivalót, hanem gondosan vissza is hozzák a kölcsönzött anyagot. A választás hetében 56 helyre vittünk ki könyvet, 36 helyre hírlapot, folyóiratot.

Domján Jánosné,
zalaszabari népkönyvtáros.

*

HOGYAN SEGIT MINDENNAPI MUNKÁMBAN A KÖNYV

Nagyon szeretem a jó könyvet, amely tanít, nevel, szórakoztat. Legjobban megragadta figyelmemet Solohov regénye, az »Új barátát szánt az eke«, mert ebből a könyvből tudtam meg, hogy milyen nehézségeket kell leküzdeni a föld társas megművelésére szövetkezett parasztagzadságnak. Ez a könyv adott kedvet és bátorságot nekem is arra, hogy termelészövetkezet alapításával foglalkozzam. Mikszáth: Két választás Magyarországon c. művéből pedig világosan látom a különbséget a multbeli és a mostani választások között, ugyanakkor tisztán látom azt, hogy mi a különbség a régi és a mai helyzet között. Három gyermekem tanul középiskolában, illetve szövetek egyetemen, nekem sem szabad elmaradnom mellőlük. Ezért községünk dolgozó parasztjainak beadási kötelezettségem időelőtti teljesítésével igyekszem példát mutatni.

Pecsenye Pál,
a szemerei I. tip. Alkotmány-tszcs elnöke.

*

MIT TEHET A SZÜLŐ A KÖNYVTÁRERT

A kisvárdai II. sz. ált. iskola szülői munkaközösségének elnöke vagyok és így az iskolai beiratkozások ügyében nagyon sok családot meglátogattam. Minden alkalmat felhasználtam arra, hogy egyúttal segítsek növelni járási könyvtárunk olvasóinak számát és az olvasómozgalom fejlesztését. Beszélgetéseim során elmondtam a szülőknek és a családtagoknak, hogy pártunk, népi demokráciánk mily szép, gazdag és hasznos könyvtárral látta el Kisvárdát. Felvilágosítottam őket, hogy kormányunk a könyvtáron keresztül is biztosítja a község dolgozó népének kulturális fejlődését. Örömmel hallották, hogy mit várhatnak a könyvtártól és beszélgetéseink eredményeképpen ötvennél több új olvasót szereztem a könyvtárnak a szülők és az újság köréből. Ezentúl is mindent megteszek azért, hogy könyvtárunk olvasótáborát gyarapítsam.

Papp Sándorné,
a kisvárdai II. sz. ált. iskola SZMK elnöke.

A KÖNYVTÁROS MEGJUTALMAZOTT LEVELEZŐI

Bodrogi János, Dán Gyuláné, Domján Jánosné, Havilla János, Laczházi Judit, Gaál Jenőné, Hegedüs Gábor, Pecsenye Pál, Papp Sándorné, Képirő Sándor, Kiss Lászlóné, Neu Sándor, Szabó Gyula, dr. Nagyiday László, Melxner József levelezőink között kiosztottuk a következő könyveket: Rákosi Mátyás: **A szocialista Magyarországról, A dialektikus materializmus kérdései,**

Gyula, G.: Kaukázusi tavasz, Spanov, N.: Az életért, Krupszkaja, N. K.: Lenin a könyvtárakról, Sztálin és a szovjet tudomány, Ady Endre válogatott versei, Móricz Zsigmond: Rokonok, Illés Béla: Történelmi lecke, Nyikolajeva, G.: Az aratás, Móricz Zsigmond: Elbeszélések, Hardy: Egy tiszta nő, Kocubinszkij: Fata Morzana.

ESEMÉNYNAPTÁR

1828. JÚLIUS 24. született CSERNISEVSZKIJ N. G., nagy orosz tudós és kritikus, materialista filozófus, forradalmi demokrata. A hatvanas évek forradalmi demokrata mozgalmanak vezére és ideológiai ösztönzője, az orosz szociáldemokraták egyik kiváló elődje. Következetes materialista volt, a filozófiai idealizmus engesztelhetetlen ellensége. Következetesen vitte végig »a parasztforradalom eszméjét, a tömegek minden régi hatalom megdöntésére irányuló harcának eszméjét« (Lenin). Csernisevszkij művein, amelyekből Lenin kifejezése szerint »az osztályharc szelleme árad«, az orosz forradalmárok egész nemzedéke nevelkedett fel. Csernisevszkij a népi tömegeknek a jobbágyság járma alól való felszabadulásáért, a dolgozók új, boldog életéért való harcában az orosz nép legjobb vonásait és tulajdonságait testesítette meg, forradalmi lendületét és gyűlöletét minden elnyomással szemben, férfiaságát és bátorságát, a jobb jövőbe vetett rendíthetetlen hitét.

CSERNISEVSZKIJ VALOGATOTT FILOZÓFIAI MŰVEI (ford. Lukács Györgyné) Bp. Akadémia, 1952. 284 old.; CSERNISEVSZKIJ A MAGYAROKRÓL (ford. Niederhauser Emil) Bp. Akadémia, 1953. 212 old.; Csernisevszkij N. G.: MIT TEGYÜNK? (ford. Rákosi Ferenc) Bp. Révai, 1949. 453 old.; Fogarasi Béla: CSERNISEVSZKIJ (Cs. válogatott fil. művei bevez. tanulmánya).

1853. JÚLIUS 27. született KOROLENKO V. G. orosz humanista író; Gorkij szerint kulturális munkássága nagyon sok oroszban felébresztette a benne szunnyadó igazságtudatot. »Korolenko azzal a ritka, osztatlan erőfeszítéssel szentelte magát az igazságosság ügyének, amelyben érzés és értelem harmonikus egységbe olvad és a mély, nemes szenvedély fokára emelkedik. Mintha látta, tapintotta volna az igazságosságot, mint minden gyönyörű ábrándunkat. Energiája javát annak a szakadatlan és ernyedetlen harcnak szentelte, amelyet a fantasztikus orosz élet táplálta százfejtű szörnyel szemben kellett megvívnia. Szenvedélyesen szerette a szépséget és az igazságot, kereste a módját, hogyan lehetne a kettőt egységes egészé olvasztani. Erősen hitte, hogy nemsokára kivirágzik az ország alkotóereje, előre megérezte, hogy a nép feltámadásának csodája félelmetes csoda lesz.«

Korolenko V. G.: ÍTELET NAPJA (ford. Szöllősy Klára), Bp. Révai 1949. 159 old. — —: EGY FURCSA LÁNY ÉS MÁS ELBESZÉLÉSEK (ford. Szöllősy Klára és Gellért György), Bp. Új Magyar Könyvkiadó, 1953. 378 old.; Maxim Gorkij: V. G. KOROLENKO (Gorkij: Irodalmi tanulmányok, Bp. 1950. 128—149. old.).

1938. AUGUSZTUS 7. halt meg SZTANISZLAVSZKIJ K. SZ., a világ legjobb színházának megalapítója, a hatalmas tehetségű rendező és színész, az orosz színház reformátora, a színművészet törvényeit lerakó híres rendszer megalkotója. Sztaniszlavszkij egész életműve elválaszthatatlan a haladó orosz kultúra előző fejlődésétől. Mélyen áthatotta az orosz klasszikus irodalom demokratikus irányzata, a valóság-hű, izzószavú, eszmei tartalmú irodalom. Esztétikájának alapja a színpadi realizmusról szóló tanítás, amely felöleli az életigazság művészetének legjelentősebb elméleti és gyakorlati kérdéseit. Színpadi rendszerében kimerítő teljességgel kifejtette a színház művészetére vonatkozó, realista nézeteit. Rendszere arról tanúskodik, hogy a művészeti alkotás minden kérdésének megoldásában egyetlen alapvető elvből indul ki: a színház az élet tükrözésének művészeté. Megteremtve a színpadon az életigazság művészetét, a színház nem a valóság naturalista másolatát tűzi ki célul maga elé. A realista színház esztétikája pontosan megfogalmazott törvényen nyugszik. »Minden művészet alapja: — a valóban művészi igazság iránti törekvés.«

Sztaniszlavszkij K. Sz.: A SZÍNÉSZ MUNKAJA. I/II. Bp. 1950—51.; Abalkin N.: SZTANISZLAVSZKIJ RENDSZERE ÉS A SZOVJET SZÍNHÁZ. Bp. Művelt Nép, 1952. 267 old.

1863. AUGUSZTUS 3. született GÁRDONYI GÉZA, haladószerű magyar író. Gárdonyi a magyar nép írója, azzá teszi társadalomkritikája, hazafias nevelőereje, egészséges realizmusa és nem utolsósorban gyönyörű, népi gazdagságú nyelve. Legjobb műveiben a századvégi magyar társadalom feszülő ellentmondásai tükröződnek. Az urak és papok Magyarországon »Hunnia úri trágyadombján«, reménytelenül vergődő értelmiségiek keserűségét, megalázottságát, lázongását kevesen ábrázolták olyan éles és meggyőző színekkel, mint Gárdonyi, aki sohasem tudta elfelejteni,

hogy kezdő tanító korában a tyúkketrecceel egy szobában kellett laknia. Gárdonyiban, mint tanítóban és mint íróban, nemes, hazafias szenvedély lobogott: tanítani, nevelni akarta a népet.

Gárdonyi Géza: GYERMEKKORI EMLÉKEIM. Bp. Szépirodalmi, 1951. 111 old.; — —: A LAMPÁS, Bp. Szépirodalmi, 1952. 82 old.; — —: EGRI CSILLAGOK, Bp. Ifjúsági, 1952. 456 old. Bóka László: A HAZASZERETET REGÉNYE. (Csillag, 1952. I. 83. old.); Lukács Sándor: GÁRDONYI GÉZA (Gyermekkori emlékeim bevezető tanulmánya).

Különböző napilapokban és folyóiratokban megjelent könyvismertetések jegyzéke

I. TÁRSADALMI-POLITIKAI IRODALOM

Lenin, V. I. Művei, 25. köt. Társadalmi Szemle, április-május (Nemes Dezső).

Lenin, V. I. Művei, 30. köt. Szabad Nép, május 27. (Fedor János)

A Komszomol négy kiténtetése. Szabad Ifjúság, május 31. (Kis Tamás).

Aranyosi Magda: Frankel Leó. Köznevelés, május 1. (Faludi Szilárd).

Carlein, A. M.: A dialektikus materializmus, mint a proletár-ateizmus filozófiái alapja. (Marxista ismeretek kiskönyvtára, 167) Természet és Technika, május.

Kossuth emlékkönyv. Természet Technika, május (Haraszti Éva).

IV. TECHNIKAI IRODALOM

Élelmiszeripari Technológia. Újítók Lapja, május 5.

Gerő György: Ipari Tervgazdaságtan. Újítók Lapja, május 20.

Gyacsenko, P. E.—Jakabszon, M. O.: A forgácsolás befolyása a megmunkált fémek felületi minőségére. Újítók Lapja, május 5.

Markov: Építőipari gépek javítása. Újítók Lapja, május 20.

Mezőgazdasági gépek. Újítók Lapja, május 20.

Műszaki előírások por-, forgács-, gáz- és gőz-eiszív berendezések tervezésére és méretezésére. Újítók Lapja, május 20.

Szerszámacélok kézikönyve. Újítók Lapja, május 20.

A szerszámkészítés kézikönyve. Gép, április (Marton).

Szmirnov, A. Sz.: Gázok szállítása és tárolása. Újítók Lapja, május 5.

Szmirnov, L. P.—Szolovjev, P. F.: Kábelvonalak szerelése és üzeme. Újítók Lapja, május 5.

A takarmánytermesztés megszervezése és technikája. Újítók Lapja, május 20.

Tolnay Kornél: Fűrőmester. Újítók Lapja, május 5.

Valatin László: Áruraktározási ismeretek az élelmiszeriparban. Újítók Lapja, május 5.

Vállalati tervezés az élelmiszeriparban. Újítók Lapja, május 5.

Vszelovszkij, B. B.: A városgazdálkodás gazdaságtana és szervezete. Újítók Lapja, május 20.

V. SZÉPIRODALOM

Amerikai elbeszélők. Csillag, máj (Kéry László).

Arany János népdalgyjűteménye. (Közvetési Kodály Zoltán és Gyulai Agost.) Új Zenei Szemle, április (Bartha Dénes).

Április 4. Fiatal írók írásai felzabadosulásunk nyolcadik évfordulójára. Szabad Ifjúság, május 24. (Illés Jenő).

Brandys, Marian: Az elbeszélés kezdete. Csillag, május (Sándor András).

Cseh és szlovák költők antológiája. Magyar Nemzet, május 24. (Szalatnai Rezső) Népszava, május 21.

Fast, Howard: Az erőszak napja. Szabad Ifjúság, május 21. Népszava, június 2.

A halhatatlan szabadság dala. (Írások Petőfiről.) Köznevelés, május 15.

Homeros: Ilias. Ford. Devecseri Gábor. Csillag, május (Révay József).

Illés Béla: Honfoglalás I—II. Új Világ, június 7. (Aba Iván).

Karavajeva: Haza. Új Hang, május (Hajdu József).

Kuczka Péter: Mindenkinek! Mindenkinek! Magyar Nemzet, május 1. (Sebesyén György).

Morgyinov, Nikolaj: Kikelet. Népszava, május 30. (Pál Miklós). Szabad Ifjúság, május 20.

Rilenkov: Az ősi város. Délmagyarország, május 24. (dr. Péter László).

Scsipacsov, Sztjepán: Az üstökös. Csillag, május (Illés Lajos).

Somlyó György: Vallomás a békéről. (Versek.) Irodalmi Ujság, május 21. (Nagy Péter).

Szabályk és citerák. Bolgár népdalok és népdaladák. Csillag, május (Eörsi István).

Szeberényi Lehel: Hét nap. Új Hang, május (Pándi Pál). Magyar Nemzet, május 1. (Sebesyén György).

Tolsztoj, Alekszej: Emigránsok. Csillag, május (Kardos László). Magyar Nemzet, május 24. (Újvári Imre).

Trifonov: Diákok. Köznevelés, június 1.

Veres Péter: Szegények szerelme. Csillag, május (Erdei Sándor).

VI. IFJUSÁGI IRODALOM

Feleki László: Tizenhat nap. Szabad Nép, május 30. (Vető József).

VII. EGYÉB IRODALOM

Bogsch, L.: A magyar föld története. Természet és Technika, május (Vadász Elemér).

Genthon István: Magyarország műemlékei. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 143. old.

Hoffmann Edith: Barabás Miklós. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 144. old.

Lyka Károly: Magyar művészet Münchenben. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 144—145. old.

Munkácsy Mihály: Emlékeim. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 146—147. old.

Veszprémi Barna: Mit mond a fény az anyag összetételéről. (Természettudományos Kiskönyvtár, 94. sz.) Természet és Technika 1953 május (Pál István).